C/2024/6018

23.10.2024

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité

Mantelzorgers

(initiatiefadvies)

(C/2024/6018)

Rapporteur: **Pietro Vittorio BARBIERI**

Adviseur	Carlo GIACOBINI (voor de rapporteur)
Besluit van de voltallige vergadering	24.1.2023
Rechtsgrond	Artikel 52, lid 2, van het reglement van orde
Bevoegde afdeling	Werkgelegenheid, Sociale Zaken en Burgerschap
Goedkeuring door de afdeling	25.6.2024
Goedkeuring door de voltallige vergadering	10.7.2024
Zitting nr.	589
Stemuitslag (voor/tegen/onthoudingen)	186/1/3

1. Conclusies en aanbevelingen

1.1. Het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC):

1.2. merkt op ([1]) dat de Europese zorgstrategie geen maatregelen bevat om de situatie van mantelzorgers te ondersteunen, en dat Richtlijn (EU) 2019/1158 ([2]), overeenkomstig de rechtsgrond ervan, alleen van toepassing is op personen in een arbeidsverhouding; verzoekt de Commissie om het thema mantelzorgers hoog op de politieke agenda te plaatsen, en een platform voor de uitwisseling van beste praktijken op te richten om lidstaten te ondersteunen bij de toepassing van werkbare oplossingen om de bestaande tekortkomingen voor mantelzorgers te verhelpen; en verzoekt de lidstaten om de aanbeveling van de Raad over toegang tot betaalbare en hoogwaardige langdurige zorg uit te voeren door beleid en maatregelen vast te stellen om de situatie van mantelzorgers te ondersteunen;

1.3. wijst erop dat de levensomstandigheden van mantelzorgers vaak negatief worden beïnvloed door geestelijke en lichamelijke overbelasting, marginaliteit en isolement, en vindt dat het beleid van de lidstaten gericht moet zijn op het stimuleren van een breed aanbod aan hoogwaardige diensten voor langdurige zorg in de EU;

1.4. merkt op dat mantelzorg vaak het gevolg is van een gedwongen keuze die voortvloeit uit het gebrek aan adequate diensten en ondersteuning, en dringt erop aan dat de zelfbeschikking en keuzevrijheid worden gewaarborgd door middel van passend beleid, bescherming, maatregelen en diensten;

([1]) Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over de verlening van mantelzorg aan gehandicapte en oudere familieleden: de enorme toename van dit verschijnsel tijdens de pandemie (PB C 75 van 28.2.2023, blz. 75).

([2]) Richtlijn (EU) 2019/1158 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven voor ouders en mantelzorgers en tot intrekking van Richtlijn 2010/18/EU van de Raad (PB L 188 van 12.7.2019, blz. 79).

1.5. wijst erop dat het risico op burn-out en geestelijke en lichamelijke overbelasting bij mantelzorgers bijzonder hoog is, zeker wanneer de mantelzorg een lange periode bestrijkt. Het benadrukt derhalve dat de lidstaten dringend beleid moeten invoeren dat zorgt voor de brede beschikbaarheid van respijtdiensten en oplossingen om mantelzorgers te begeleiden en te beschermen (preventieve geneeskunde en respijtzorg);

1.6. benadrukt dat er ook in de mantelzorg sprake is van een aanzienlijke genderkloof en dringt erop aan ([3]) dat deze ongelijkheid wordt aangepakt, onder meer door de reeds in Richtlijn (EU) 2019/1158 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 en de Europese zorgstrategie genoemde maatregelen te versterken en uit te breiden;

1.7. benadrukt dat mantelzorg leidt tot materiële en immateriële verarming van de betrokken personen en hun gezinnen en dringt erop aan dat het beleid van de lidstaten maatregelen omvat om deze gevolgen te beperken en te voorkomen, onder meer door de invoering van passende financiële steunmaatregelen te overwegen;

1.8. verzoekt de lidstaten meer aandacht te besteden aan het geven van voorlichting en het bevorderen en vergemakkelijken van het gebruik van de beschikbare diensten en ondersteuning op het gebied van langdurigezorgdiensten voor mensen die langdurige zorg nodig hebben, hun familie, werknemers in de langdurige zorg en mantelzorgers, ook op regionaal en lokaal niveau, zoals bepaald in Aanbeveling 2022/C 476/01 ([4]);

1.9. acht het van cruciaal belang dat mantelzorgers hun normale werk en inkomen kunnen behouden en dringt aan op verdere versterking en uitbreiding van de flexibele werkregelingen waarin Richtlijn (EU) 2019/1158 voorziet;

1.10. merkt op dat de betrokken personen na het beëindigen van de mantelzorg vaak geen nieuwe baan vinden of geen mogelijkheid hebben om terug te keren naar hun vorige baan, en dringt erop aan dat er in het werkgelegenheidsbeleid van de lidstaten stimulansen, garanties en oplossingen worden ingevoerd om ervoor te zorgen dat deze burgers weer betaald werk kunnen verrichten en hun ervaring kunnen benutten;

1.11. acht het van groot belang dat er kwalitatieve en kwantitatieve gegevens beschikbaar zijn over de feitelijke levensomstandigheden van mantelzorgers, om toezicht te houden op de impact van de voorschriften en regelgeving. Het dringt er in dit verband op aan verdere onderzoeksstrategieën vast te stellen, in samenwerking met Eurofound en met de betrokkenheid van belanghebbenden;

1.12. dringt erop aan dat mantelzorgers ook aandacht krijgen tijdens de Internationale Dag van de Zorg, zodat zij erkenning krijgen binnen het Europese zorgsysteem.

2. **Algemene opmerkingen**

2.1. Het EESC heeft in een eerder advies ([5]) de achtergrond van het verschijnsel mantelzorg beschreven, aangevuld met bevindingen en analyses.

2.2. Het Comité voor sociale bescherming (SPC) en de Europese Commissie (DG EMPL) hebben in 2021 het "Long-term care report: Trends, challenges and opportunities in an ageing society" gepubliceerd, dat een algemeen beeld van de mantelzorg geeft, met tal van nuttige elementen om de impact van informele zorg te beschrijven.

2.3. Het Long-term care report beschrijft de negatieve gevolgen voor het persoonlijke inkomen en de pensioenuitkeringen van personen die informele zorg verlenen aan oudere of gehandicapte gezinsleden die intensieve steun nodig hebben, en de verarming die daarvan het gevolg is.

([3]) Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over de strategie voor gendergelijkheid (PB C 364 van 28.10.2020, blz. 77).
([4]) Aanbeveling van de Raad van 8 december 2022 over toegang tot betaalbare en hoogwaardige langdurige zorg (PB C 476 van 15.12.2022, blz. 1).
([5]) Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over de verlening van mantelzorg aan gehandicapte en oudere familieleden: de enorme toename van dit verschijnsel tijdens de pandemie (PB C 75 van 28.2.2023, blz. 75).

2.4. Richtlijn (EU) 2019/1158 betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven voor ouders en mantelzorgers heeft de rechten van mantelzorgers uitgebreid door flexibele verlof- en werkregelingen te bieden om voor zorgbehoevende gezinsleden te zorgen, heeft maatregelen ingevoerd om gezin en werk te combineren, heeft de gendergelijkheid op de werkplek bevorderd en een eerlijkere verdeling van de gezinstaken tussen mannen en vrouwen aangemoedigd. Tot slot heeft de richtlijn een aanvullende bescherming ingevoerd tegen discriminatie van ouders en mantelzorgers op de werkplek, door nadelige behandeling op grond van gezinsomstandigheden of zorgbehoeften te verbieden.

2.5. Richtlijn (EU) 2019/1158, die in bijna alle EU-lidstaten formeel is omgezet, heeft geen betrekking op de situatie van mantelzorgers die geen betaalde baan hebben of daarvan afstand hebben gedaan om hun informele zorgtaken en -functies uit te voeren.

2.6. De Europese zorgstrategie ([6]) bevat belangrijke doelstellingen om de zorg te verbeteren, op het gebied van toegankelijkheid, kwaliteit, duurzaamheid, innovatie en sociale inclusie. Er worden maatregelen en acties voorgesteld om de doelstellingen van de strategie te verwezenlijken, zoals de bevordering van beste praktijken, financiële steun voor zorgprogramma's, technologische innovatie in de zorg en samenwerking tussen de lidstaten.

2.7. In de Europese zorgstrategie worden de lidstaten opgeroepen om "ondersteunende maatregelen voor mantelzorgers te ontwikkelen, bv. counseling, psychologische ondersteuning, respijtzorg en/of adequate financiële steun [...], in combinatie met beleidsmaatregelen om mantelzorg te formaliseren". De aanbeveling van de Raad van 8 december 2022 ([7]) gaat over de toegang tot betaalbare en hoogwaardige langdurige zorg. Deze aanbeveling heeft betrekking op "al wie langdurige zorg nodig heeft, evenals op alle formele verzorgers en mantelzorgers. Zij is van toepassing op het verlenen van langdurige zorg in alle zorgomgevingen".

2.8. In de aanbeveling wordt "mantelzorg" als volgt gedefinieerd: langdurige zorg door een mantelzorger, te weten iemand uit de sociale omgeving van de zorgbehoevende, zoals een partner, een kind, een ouder of iemand anders, die niet wordt ingeschakeld als professionele werknemer in de langdurige zorg.

2.9. *Aanbeveling 2022/C 476/01:*

2.9.1. In punt 9 wordt de lidstaten aanbevolen "voor duidelijke procedures te zorgen om mantelzorgers te identificeren en bij de zorgverlening te ondersteunen door:

a) hun samenwerking met werknemers in de langdurige zorg te vergemakkelijken;

b) hen te ondersteunen bij de toegang tot de nodige opleiding, onder meer op het gebied van gezondheid en veiligheid op het werk, advies, gezondheidszorg, psychologische ondersteuning en respijtzorg, en hen te ondersteunen bij het combineren van werk en zorgtaken;

c) hen toegang te bieden tot sociale zekerheid en/of toereikende financiële bijstand, en er tegelijkertijd voor te zorgen dat dergelijke steunmaatregelen hen er niet van weerhouden op de arbeidsmarkt actief te zijn".

2.9.2. In punt 10, onder g) wordt de lidstaten aanbevolen "voorlichting te geven en het gebruik van de beschikbare diensten en ondersteuning op het gebied van langdurigezorgdiensten te bevorderen en te vergemakkelijken voor mensen die langdurige zorg nodig hebben, hun familie, werknemers in de langdurige zorg en mantelzorgers, ook op regionaal en lokaal niveau".

2.10. *Resolutie van het Europees Parlement van 5 juli 2022 "Naar gemeenschappelijke Europese maatregelen op het gebied van zorg"* ([8]):

2.10.1. In punt 72 verzoekt het Europees Parlement de Commissie met klem "aan het Parlement en de Raad een Europees programma voor mantelzorgers voor te leggen en als onderdeel daarvan een Europees programma voor mantelzorgers met een pakket acties op EU-niveau inzake mantelzorg, en verzoekt de lidstaten, voor zover de bevoegdheden op nationaal niveau liggen, deze Europese strategie te ondersteunen met ambitieuze en gecoördineerde acties en nationale programma's om de verschillende soorten informele zorg die in Europa worden verleend, te erkennen en te herkennen, en de verschillende behoeften van de verschillende groepen mantelzorgers, waaronder jonge mantelzorgers en mobiele mantelzorgers, in kaart te brengen om het aangeven van werk te vergemakkelijken en te zorgen voor dekking door verzekeringen en sociale bescherming, ongeacht hun verschillende verblijfplaats of administratieve situatie en status".

([6]) COM(2022) 440 final.

([7]) Aanbeveling van de Raad van 8 december 2022 over toegang tot betaalbare en hoogwaardige langdurige zorg (PB C 476 van 15.12.2022, blz. 1), hierna "de aanbeveling" genoemd.

([8]) Resolutie van het Europees Parlement van 5 juli 2022 "Naar gemeenschappelijke Europese maatregelen op het gebied van zorg" (PB C 47 van 7.2.2023, blz. 30).

2.10.2. In punt 73 roept het de lidstaten op "zich te beraden op de formalisering van mantelzorg en op verschillende opties voor financiële steun op basis van hun verschillende behoeften en realiteiten, teneinde mantelzorgers goede standaarden met betrekking tot rechten, financiële steun en sociale bescherming te garanderen".

3. **Achtergrond van het advies, met inbegrip van het wetgevingsvoorstel in kwestie**

3.1. In de mededeling van de Commissie over de Europese zorgstrategie wordt benadrukt ([9]) dat investeren in formele zorg ertoe zou bijdragen dat mantelzorg een keuze wordt in plaats van een noodzaak. De zorg voor dierbaren heeft een grote maatschappelijke en economische waarde. Ook wordt benadrukt dat mensen met zorgtaken de keuze moeten hebben in welke mate zij zorg willen combineren met betaald werk. Daarom moeten zij toegang hebben tot diensten die hen in staat stellen zorgtaken te combineren met hun beroepsleven en moeten zij steun en bijstand (preventie, screening) kunnen krijgen op basis van hun levenskeuzes.

3.2. In de resolutie van het Europees Parlement van 5 juli 2022 staat in overweging D dat "80 % van alle langdurige zorg in Europa wordt verleend door mantelzorgers, voor het overgrote deel vrouwen, die verstoken zijn van eerlijke arbeidsomstandigheden, meestal niet betaald worden en/of onvoldoende sociale steun ontvangen, waardoor zorg bij uitstek een genderkwestie is; [...] dat het verlenen van mantelzorg gepaard gaat met het ontbreken van rechten zoals ziekteverlof en vakantiedagen, alsmede zwangerschaps-, vaderschaps- en ouderschapsverlof, een daling van de arbeidsparticipatie, een toename van armoede en sociale uitsluiting, een verminderde geestelijke gezondheid en meer gevoelens van sociaal isolement en eenzaamheid, hetgeen een negatief effect heeft op de lichamelijke en geestelijke gezondheid, het welzijn en de sociale inclusie; [...] dat de bijdrage van vrouwen aan onbetaalde zorgtaken jaarlijks naar schatting 11 biljoen USD toevoegt aan de wereldeconomie, hetgeen neerkomt op 9 % van het mondiale bbp".

3.3. In aanbeveling 2022/C 476/01 wordt er in overweging 11 op gewezen dat "de waarde van de uren langdurige zorg door mantelzorgers [...] op ongeveer 2,5 % van het bbp van de Unie wordt geraamd". In overweging 12 wordt geconcludeerd: "Het is niet duurzaam zich sterk op mantelzorg te verlaten, en de behoefte aan formele zorg en de druk op de overheidsbegrotingen zullen naar verwachting toenemen".

3.4. In overweging 20 van aanbeveling 2022/C 476/01 staat: "Mantelzorg speelt een essentiële rol bij het verlenen van langdurige zorg, aangezien mantelzorgers — meestal vrouwen — traditioneel de meeste zorgtaken uitvoeren. Dit komt vaak door een gebrek aan toegankelijke en betaalbare formele langdurige zorg".

3.5. Anderzijds kiezen veel mensen er ook zelf voor om mantelzorg te verlenen. Het verlenen van mantelzorg kan de lichamelijke en geestelijke gezondheid en het welzijn van de verzorgers evenwel negatief beïnvloeden, en het vormt een aanzienlijke belemmering voor de tewerkstelling, met name van vrouwen. Dit heeft een rechtstreekse invloed op hun huidige inkomen en kan gevolgen hebben voor hun inkomen wanneer ze zelf ouder zijn, vanwege een verminderde opbouw van pensioenrechten. Bovendien kan dit nog meer het geval zijn voor mantelzorgers die ook nog belast zijn met de zorg voor kinderen en ouders.

3.6. In de Europese zorgstrategie wordt benadrukt dat het verlenen van zorg grote gevolgen heeft voor mantelzorgers, zoals negatieve effecten op hun huidige en toekomstige inkomen en hun geestelijke gezondheid. Dit wordt als volgt verwoord in de strategie: "Vrouwen bieden het leeuwendeel van de zorg en dit leidt er vaak toe dat zij hun werkpatroon moeten aanpassen aan hun zorgtaken, onder meer door hun loopbaan te onderbreken, in deeltijd te werken of de arbeidsmarkt volledig en voortijdig te verlaten. Dit is met name een uitdaging voor alleenstaande ouders, waarvan de overgrote meerderheid vrouwen zijn. Sommigen worden geconfronteerd met de gelijktijdige, dubbele last van de zorg voor kinderen en andere afhankelijke familieleden. In 2019, vóór de pandemie, gaf ongeveer een derde (32,6 %) van de vrouwen tussen 25 en 49 jaar buiten de beroepsbevolking aan dat zorgtaken de belangrijkste reden waren om geen werk te zoeken, tegenover 7,6 % van de inactieve mannen.

4. **Algemene opmerkingen**

De Europese zorgstrategie:

4.1. streeft ernaar alle belanghebbenden meer mogelijkheden te bieden om ervaringen uit te wisselen en van elkaar te leren, door middel van programma's voor wederzijds leren over alle aspecten van de zorg;

4.2. roept de lidstaten op de voorwaarden te scheppen om zorgaanbieders, waaronder organisaties uit het maatschappelijk middenveld en actoren uit de sociale economie, in staat te stellen een actieve rol te spelen bij het ontwerpen en verstrekken van kwalitatief hoogwaardige zorgdiensten en bij het verbeteren van de arbeidsvoorwaarden in de sector, en de inspanningen van regionale en lokale overheden om in zorgdiensten te investeren, te ondersteunen;

([9]) In paragraaf 3.2.

4.3. gaat, net als Richtlijn (EU) 2019/1158, niet expliciet in op de situatie van mantelzorgers die geen betaalde baan hebben of die hun baan hebben opgezegd om mantelzorg te verlenen, door maatregelen vast te stellen om hun situatie te ondersteunen.

Het EESC:

4.4. merkt op dat er een reële en vermeende kloof bestaat tussen de Europese strategie, de uitvoering ervan en de realiteit ter plaatse zoals die wordt ervaren door maatschappelijke organisaties, gezondheidswerkers en hulpverleners. Het wijst ook op de verschillen in de toepassing van Richtlijn 1158/2019 door de lidstaten;

4.5. betreurt dat de toegang tot rechten wordt geschonden, met name wat betreft financiële rechten en het recht op informatie over beschikbare programma's, en dat de toegang tot steun ingewikkeld is en vaak gepaard gaat met buitensporige en complexe bureaucratische lasten en een gebrek aan informatie;

4.6. merkt op dat er werk moet worden gemaakt van de sociale vertegenwoordiging om de uitvoering van adequate en duurzame oplossingen te bevorderen;

4.7. herhaalt dat de kennis moet worden verdiept aan de hand van de lopende ad-hocstudies en statistieken. In dit verband kan het nuttig zijn om samen te werken met Eurofound, mogelijk zelfs als co-auteur van de toekomstige studie;

4.8. dringt aan op een sociale dialoog op sectoraal en bedrijfsniveau om vooruitgang te boeken op het gebied van arbeidsorganisatie, zodat mantelzorgers hun zorgrol en hun beroepsleven beter kunnen combineren. Het is geenszins aan de werkgevers om de zorgtaken te financieren, maar zij moeten deze wel vergemakkelijken via de arbeidsorganisatie;

4.9. wil meer nadruk leggen op de zelfbeschikking van mensen, die er zelf voor moeten kiezen om mantelzorgers te zijn, maar ook op de zelfbeschikking van zorgbehoevenden, die zelf hun mantelzorgers moeten kunnen kiezen en aanvaarden. Het is van essentieel belang dat gezinsleden vrij kunnen kiezen of zij al dan niet thuis willen blijven als verzorgers;

4.10. is van mening dat de uitvoering van de Europese zorgstrategie gepaard moet gaan met de totstandbrenging van robuuste, betaalbare en toegankelijke sociaal/institutionele zorgstelsels. Er zijn dan ook structurele investeringen nodig in hoogwaardige openbare diensten ter ondersteuning van zorgbehoevenden en hun mantelzorgers. Het EESC wijst erop dat de sociale werkgevers, de CEMR en de EPSU in hun gezamenlijke verklaring over de herziening van de economische governance van de EU ([10]) hun bezorgdheid hebben uitgesproken over het mandaat van de Raad om te onderhandelen over de herziening van de regels inzake de economische governance van de EU en hebben gewaarschuwd dat de mogelijke inspanningen van de lidstaten om te investeren in sociale diensten ten behoeve van het welzijn van hun burgers, niet mogen worden belemmerd door de regels inzake de economische governance van de EU ([11]). Het EESC heeft er eerder al op aangedrongen dat de medewetgevers, voordat de nieuwe verordening over de methodologie van de schuldhoudbaarheidsanalyse wordt goedgekeurd, deze aan een nader en grondig onderzoek onderwerpen om onbedoelde automatische gevolgen van nieuw bezuinigingsbeleid te voorkomen, met name gezien de sociale gevolgen van de uiteindelijk te nemen maatregelen ([12]);

4.11. wijst erop dat het feit dat werknemers die tegelijkertijd mantelzorgers zijn, vaak geen reguliere, langdurige baan kunnen behouden en niet vooruit kunnen komen in hun carrière, een vorm van discriminatie is, de koopkracht van huishoudens die afhankelijk zijn van informele hulp negatief beïnvloedt en materiële en immateriële verarming veroorzaakt. Vanuit economisch oogpunt is er dan ook sprake van een verlies op alle fronten, want het betekent dat:

— geschoolde arbeidskrachten verloren gaan (onderbezetting in de zorgsector);

([10]) https://www.ccre.org/img/uploads/piecesjointe/filename/EU_Economic_Governance_review_EPSU_CEMR_Social_Employers_Joint_Statement.pdf.

([11]) Social Employers & CEMR & EPSU Joint Statement on EU Economic Governance Review.

([12]) Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de doeltreffende coördinatie van het economisch beleid en het multilaterale begrotingstoezicht en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad, het voorstel voor een verordening van de Raad tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1467/97 over de bespoediging en verduidelijking van de tenuitvoerlegging van de procedure bij buitensporige tekorten, en het voorstel voor een Richtlijn van de Raad tot wijziging van Richtlijn 2011/85/EU betreffende voorschriften voor de begrotingskaders van de lidstaten (PB C, C/2023/880, 8.12.2023).

— investeringen in de opleiding van werknemers die hun baan opgeven (uit vrije keuze of verplicht) verloren gaan;

— het aandeel betaald werk in de zorgsector en de sector ondersteunende dienstverlening voor mensen met een verminderde autonomie, naar beneden gaat;

4.12. acht vormen van belangenbehartiging nodig om het recht op respijtzorg voor iedereen te bepleiten. De afgelopen twintig jaar zijn formele zorgverleners steeds zichtbaardere spelers geworden in de organisatie van de sociale stelsels, en de noodzaak om hen te ondersteunen moet nu een prioriteit op de politieke agenda worden. De langere levensverwachting, de verschuiving naar thuiszorg en inclusievere vormen van ondersteuning zijn slechts enkele van de veranderingen die gevolgen hebben voor de miljoenen mensen in de Europese Unie die dagelijks mensen verzorgen. Het is een politieke en volksgezondheidskwestie die als leidraad moet dienen voor de zorgstrategieën ten behoeve van de meest kwetsbare personen, waarbij er een duurzaam evenwicht moet zijn tussen overheidssolidariteit en onderlinge hulpverlening binnen het gezin;

4.13. is van mening dat er in het kader van het Europees sociaal beleid voor een brede ondersteuning van personen moet worden gezorgd en dat hervormingen van het nationale sociale beleid moeten worden ondersteund en aangemoedigd.

5. **Ontwikkeling van beleid ter ondersteuning van mantelzorg**

5.1. Het EESC roept de lidstaten op de aanbeveling van de Raad over toegang tot betaalbare en hoogwaardige langdurige zorg uit te voeren door beleid en maatregelen vast te stellen om de situatie van mantelzorgers te ondersteunen. Mede naar aanleiding van de hoorzitting in maart 2024, neemt het EESC nota van de oproep van de Europese verenigingen van mantelzorgers om het toepassingsgebied van de Europese zorgstrategie uit te breiden tot mantelzorgers, teneinde:

5.1.1. de formele steun op te voeren door het aanbod van diensten voor mantelzorgers toe te snijden op hun behoeften en uit te breiden aan de hand van het voorstel voor een "Europese zorggarantie" ([13]) en door de uitvoering van de bestaande bepalingen te versterken;

5.1.2. de voorgestelde garantie zou een permanente toegang tot zorgdiensten mogelijk maken, waardoor de verschillen in beschikbaarheid en betaalbaarheid van deze diensten in Europa of binnen de lidstaten kunnen worden verkleind;

5.1.3. de beschikbaarheid en toegankelijkheid van zorgdiensten te verbeteren door de binnenkomst en het vrije verkeer van zorgverleners van buiten de EU te vergemakkelijken; het EESC stelt voor aandacht te besteden aan alle gezondheidswerkers in Europa, ongeacht hun migratie- en verblijfsstatus;

5.1.4. een breed aanbod van langdurigezorgdiensten van hoge kwaliteit te consolideren door in te zetten op de opleiding en bijscholing van formele en informele zorgverleners;

5.1.5. te zorgen voor respijtzorg en opvangdiensten, preventie en monitoring van de gezondheid — onder meer om burn-out, psychosociale overbelasting en misbruik tegen te gaan — met inbegrip van informele diensten, met name voor langdurigezorgsituaties;

5.1.6. de wijdverspreide aanwezigheid van noodhulpdiensten te garanderen die in situaties van een dringende zorg- of medische behoefte kunnen worden ingezet;

5.1.7. het recht op zelfbeschikking van personen te waarborgen met betrekking tot de keuze om mantelzorger te worden, door de materiële motieven voor hun beslissing weg te nemen;

5.1.8. risico's van verarming en materiële en immateriële deprivatie te voorkomen, onder meer door middel van specifieke geldelijke overdrachten en financiële steun, met name in situaties van langdurige zorg of gevallen waarin mantelzorgers hun betaalde baan opzeggen of verliezen;

([13]) PB C 140 van 21.4.2023, blz. 39 en PB C 486 van 21.12.2022, blz. 37.

5.1.9. maatregelen te nemen om het inkomen van het gezin en van de mantelzorger in stand te houden en te compenseren, naast andere socialezekerheidsregelingen;

5.1.10. te voorzien in maatregelen en ondersteuning om mantelzorgers die hun baan hebben opgezegd om zich op zorgtaken te concentreren, weer betaald werk te laten doen; in te zetten op het herstel van de loopbaanontwikkeling, de re-integratie in het beroepsleven en het onderhouden van banden met de arbeidsmarkt;

5.1.11. situaties van genderongelijkheid tussen mantelzorgers die tevens een betaalde baan hebben, te bestrijden, onder meer door de tenuitvoerlegging van Richtlijn (EU) 2019/1158 te versterken en uit te breiden;

5.1.12. zorg- en gezondheidsdiensten aan huis te stimuleren om het risico van segregatie en isolement te voorkomen, maar ook om het risico op burn-out of misbruik te kunnen monitoren;

5.1.13. op Europees niveau toezicht te houden op het verschijnsel mantelzorg en de resultaten te beoordelen van de maatregelen die zijn ingevoerd, met behulp van de onderzoeks- en toezichtmechanismen van de zorgstrategie;

5.1.14. de kosteneffectieve uitrol van telezorg-, communicatie- en thuisondersteuningstechnologieën te bevorderen zonder de menselijke ondersteuning helemaal af te schaffen;

5.1.15. mantelzorgers aandacht te geven tijdens de Internationale Dag van de Zorg, zodat zij erkenning krijgen binnen het Europese zorgsysteem.

Brussel, 10 juli 2024.

De voorzitter
van het Europees Economisch en Sociaal Comité
Oliver RÖPKE